

Mc 7,1-23

Chú giải của Noel Quesson.

Có những người Phariseu và một số kinh sư tụ họp quanh Đức Giêsu. Họ là những người từ Giêrusalem đến

Đối với Maccô, nơi chốn luôn có một giá trị biểu tượng Giêrusalem là nơi chống đối Đức Giêsu. Qua mười một chương đầu của Tin Mừng trong suốt phần đầu của sứ vụ Đức Giêsu, mỗi lần kể tên thành phố này là nhắc đến sự chống đối: Chính từ Giêrusalem, Thủ đô chính trị và tôn giáo này, đã xuất phát mọi cuộc công kích đầy ác ý. Chính nơi đó, những nhà hữu trách của đất nước sau này sẽ kết án tử hình Chúa, và giao nộp Chúa cho dân ngoại.

Lạy Chúa, đây là mẫu nhiệm việc loài Người ruồng bỏ Chúa. Và theo đó, Giêrusalem cũng tượng trưng cho toàn thể giới.

Họ thấy vài môn đệ của Người dùng bữa mà tay còn ô uế, nghĩa là chưa rửa. Thật vậy, người Phariseu cũng như mọi người Do thái đều nắm giữ truyền thống của tiền nhân: họ không ăn gì, khi chưa rửa tay cẩn thận; thức gì mua ngoài chợ về, cũng phải rửa nước đã rồi mới ăn; họ còn giữ nhiều tập tục khác nữa như rửa chén bát, bình lọ và các đồ đồng.

Đây là vấn đề không phải chỉ là vệ sinh, mà là tập tục tôn giáo về “sạch” và “nhơ”, được ghi thành luật của Môsê trong sách Lêvi (11), được thêm vào nhiều chi tiết và quy định qua truyền thống. Người Phariseu đã thành lập một thứ đảng phái tôn giáo mà chúng ta có thể lầm lẫn nếu tự động xem họ như những người giả hình. Ngược lại, để trung thành với lề luật tổ tiên, họ tuân giữ kỹ lưỡng từng chi tiết truyền thống: Họ đã kê ra hơn 600 giới răn phải tuân giữ! Để tìm hiểu sự thánh thiện và thể hiện tình yêu tinh tế đối với Chúa, lúc nào trong ngày họ cũng nghĩ về Chúa, dù phải làm đủ thứ việc.

Vậy, người Phariseu và kinh sư hỏi Đức Giêsu: “Sao các môn đệ của ông không theo truyền thống của tiền nhân, cứ để tay ô uế mà dùng bữa?”.

Có nhiều cách giải thích cho thái độ này:

1) Môn đệ của Đức Giêsu và chính Đức Giêsu, là những người xứ Galilê, những người thuộc tỉnh lẻ, dù vẫn là những tín hữu sốt sắng, nhưng đã cho chen vào tục lệ chung một vài truyền thống địa phương bị những người

“trong sạch” ở Giêrusalem coi như những thái độ buông thả. Chúng ta biết rằng Đức Giêsu thường bênh vực những người bị đặt ra “ngoài lề”, những người bị khinh chê: Đó là loại người tội lỗi thu thuế, gái điếm. Đức Giêsu đã bày tỏ quan điểm mạnh mẽ về lòng xót thương và độ lượng với những kẻ hèn mọn, nghèo khổ... nghịch lại thái độ xét đoán khắt khe của Giêrusalem. Còn chúng ta thì sao?

2) Nhưng có một lý do khác, có lẽ quyết định hơn: Đó là Đức Giêsu có một đường hướng sâu sắc về “tính phổ quát”. Người huấn luyện dần dần các môn đệ để thành thừa sai trong những quốc gia có văn hóa khác với môi trường Do Thái cổ truyền: Những khuôn khổ chật hẹp và rất cá biệt của đạo Do Thái cần phải bung ra, để chỉ còn giữ những điều cốt yếu, nhằm cho người ngoại giáo có thiện chí, không có những tục lệ về ăn uống như người Do Thái, có thể đón nhận đức tin.

Lạy Chúa, xin dạy chúng con biết phân biệt những gì là cốt yếu trong sứ điệp của Chúa với những gì là tục lệ cổ truyền của những thế kỷ trước, thường làm cho những người thuộc thời đại chúng con chán ngán một cách vô lý. Lạy Chúa, sống giữa thời đại biến đổi văn hóa này, xin cho chúng con nhận biết những gì là bất di bất dịch và những gì phải thay đổi, để cho hậu thế không bị những lại trước đức tin, chỉ vì chúng con quá ràng buộc họ vào những “tập tục người xưa”.

3) Nhưng lát nữa, Đức Giêsu còn đưa ra một lý do thứ ba cho thái độ mới mà Người đề cao: Đó là những “tục lệ” không phải do Chúa, mà phát sinh từ con người của những thời trước. Vậy, những tập tục này cần phải tùy thuộc vào sự tiến hóa.

Người trả lời họ: “Ngôn sứ Isaia thật đã nói tiên tri rất đúng về các ông là những kẻ đạo đức giả, khi viết rằng: Dân này tôn kính Ta bằng môi bằng miệng, còn lòng chúng thì lại xa Ta. Chúng có thờ phượng Ta thì cũng vô ích, vì giáo lý chúng giảng dạy chỉ là giới luật phàm nhân”

Câu trả lời của Chúa thật là mạnh mẽ. Người bắt đầu tấn công. Người dựa trên Kinh thánh để trả lời cho những kẻ tấn công môn đệ của Người (Is

29,13). Các ngôn sứ cũng thường lên án thứ tôn giáo duy hình thức đó. Đối với Thiên Chúa, không phải những cử chỉ bên ngoài là quan trọng, mà là “tấm lòng”. Thờ phượng chỉ để thờ phượng, thì không có giá trị. Việc phụng tự phải nói lên những xác tín sâu xa.

Sau đó, Đức Giêsu lại gọi đám đông tới mà bảo: “Xin mọi người nghe tôi nói đây, và hiểu cho rõ:

Đức Giêsu kêu gọi, cần phải hiểu biết và suy tư. Không cần phải lặp lại những cử chỉ hay tập tục, chỉ vì người ta đã làm như vậy từ lâu.

Không có cái gì từ bên ngoài vào trong con người lại có thể làm cho con người ra ô uế được; nhưng chính cái từ con người xuất ra, là cái làm cho con người ra ô uế.

Trong Do Thái giáo, luật về sự thanh sạch theo nghi thức có nhiều ảnh hưởng đối với chế độ ăn uống: Cấm ăn thịt một số động vật, chẳng hạn theo sách Lêvi 11. thì bất cứ thịt nào cũng là dơ bẩn, hay những con thú không bị cắt tiết (Lc 17,10-14). Những quy định này làm cho sự đồng bàn đồng tịch giữa người Do Thái và không phải Do Thái không thể nào thực hiện được, nếu không chấp nhận theo tục lệ người Do Thái. Đó là một thứ rào cản để bảo vệ Người Do Thái không được tiếp cận với thế giới ngoại đạo. Còn Đức Giêsu thì tuyên bố: “Tất cả các thức ăn đều thanh sạch” (Mc 7,19). Quan điểm này lúc bấy giờ có vẻ cực kỳ lạ lùng, táo bạo, và phóng khoáng. Như ngày nay chúng ta vẫn thường nói. Chúng ta biết rằng, trong Giáo Hội sơ khai, vấn đề này chưa được giải quyết (Cv 10,15).

Vì từ bên trong, từ lòng người, phát xuất những ý định xấu:

Yếu tố làm cho con người ra nhơ bẩn thực sự, không phải cái người ta ăn, mà là điều người ta nghĩ. Sự nhơ bẩn không nằm trong vật chất bên ngoài của một hành vi nào đó mà là trong lòng chúng ta? ở đây, Đức Giêsu đưa vào luân lý một nguyên tắc hết sức cốt yếu, nhưng không được tâm trí người thời nay áp dụng thực sự: Có những kiêng kỵ vẫn còn tồn tại, là rất trái ngược với Tin Mừng. Hai hướng tinh thần giáo phái “Cathare” vẫn tồn tại. Giáo phái này lên án thân xác và vật chất. Nhưng Kitô hữu đầu tiên hẳn là đã phải chiến đấu chống lại Ngộ đạo thuyết và thuyết “Ma-nét” là nhưng chủ thuyết khinh

bỉ phái tính: “Tất cả những gì Chúa đã dựng nên đều là tốt và không có gì là độc hại nếu ta đón nhận những điều đó trong thái độ tạ ơn”.

Thánh Phaolô đã nói như vậy (1Tm 4,4). Chúng ta cần ghi nhận rằng, Đức Giêsu không vì thế mà cố biện minh cho chức quan thuyết có lẽ sẽ làm mất bản chất tư tưởng của Chúa, nếu hiểu những lời này như là một sự biện minh cho chủ trương “tự do phong tục”: Nghĩa là mỗi người có quyền làm những gì theo tiếng nói con tim! Đức Giêsu không loại tự ý niệm về “điều xấu”. Người xác định vị trí điều xấu đó ngay bên trong con người, trong sự thiếu tình thương. Đó là nguyên tắc căn bản của mọi thứ đạo đức mọi nền luân lý không phải sơ đẳng: Chỉ cần làm một cử chỉ nào là tự động phạm một tội thì chưa đủ. Cái xấu không phải ở trong sự vật, nó ở bên trong chúng ta. Vâng, tâm hồn chúng ta là nguồn phát sinh ra thứ nước ô nhiễm do lòng ích kỷ hãy nước trong sạch do tình yêu của chúng ta. Do đó chúng ta không thể xét đoán Người anh em theo bề ngoài, vì chúng ta không thấy được tâm hồn người ấy, lương tâm người ấy.

Vì từ bên trong, từ lòng người, phát xuất những ý định xấu: tà dâm, trộm cắp, giết người, ngoại tình, tham lam, độc ác, xảo trá, trác táng, ganh tỵ, phỉ báng, kiêu ngạo, ngông cuồng.

Đây là danh mục duy nhất về tội lỗi mà Chúa Kitô đã cho chúng ta biết, ngang qua đời sống của cộng đoàn Kitô hữu sơ khai. Tất cả những tội lỗi này liên quan đến tình yêu, đến tha nhân. Đức Giêsu kể ra 4 nhóm mỗi nhóm 3 tội xấu. Trong tiếng Hy Lạp 6 tội xấu đầu tiên được nói theo số nhiều và 6 tội xấu sau được nói theo số ít. Điều đó chỉ nhằm giúp dễ đọc dễ thuộc lòng. Vậy thì có 12 tội: Con số của sự sung mãn. Tất cả đều ở đây. Chúng ta phải thương yêu. Chúng ta sẽ bị xét đoán dựa theo tình yêu và tấm lòng của chúng ta (Mt 25).

Rất có thể con người ngày nay không thích kể ra những tội xấu. Thời đại của chúng ta đã đánh mất quá lớn ý thức về một điều cốt yếu trong mọi nền văn minh cổ đại: Đó là vẻ đẹp của đức tính và cái xấu của tội lỗi. Chúng ta cần lưu ý rằng, luân lý của Đức Giêsu là một thứ luân lý phổ quát biết bao! Đức Giêsu biết rõ lòng người. Đó là luân lý căn bản tự nhiên nhất mà Đức Giêsu

đặt lại thành giá trị vượt lên trên những tập tục riêng của một nền văn minh. Không có một tục lệ quốc gia nào, một tập truyền tổ tiên nào có thể đi ngược lại những luật căn bản này mà mọi người đều phải công nhận trong thâm tâm của mình.

Hỡi người anh em, không nên lướt đọc quá nhanh danh mục trên, như nó không liên quan gì đến bạn. Bạn hãy tự hỏi sự tham lam, độc ác, xảo trá, ganh tị, kiêu ngạo, ngông cuồng đã mang một hình thức rõ rệt nào, hay đội lốt gì đối với bạn?

Lạy Chúa, xin hãy thanh tẩy chúng con và giúp chúng con được gần Chúa hơn.